

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Агробіологічний факультет
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету

_____ Тонха О. Л.
“   ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри підприємництва та організації агробізнесу
Протокол № 6 від 14 травня 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ Ільчук М. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Започаткування власної справи на основі бізнес-проекування»

Факультет _____ Агробіологічний _____

Спеціальність _____ 203 «Садівництво і виноградарство» _____

Розробник: _____ к.е.н., доцент Радько В.І. _____

Київ – 2020 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„ Започаткування власної справи на основі бізнес-проектування”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	20 – Аграрні науки та продовольство	
Спеціальність	203 «Садівництво і виноградарство»	
Рівень вищої освіти	Перший	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	75	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	3	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15	
Практичні, семінарські заняття	15	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Перехід до ринкової економіки та подальший розвиток ринкових перетворень в економіці України неможливий без підготовки висококваліфікованих фахівців агропромислового комплексу. Його реформування повинно ґрунтуватися на змістовному аналізі та врахуванні всіх об'єктивних та суб'єктивних факторів, які впливають на ефективність розвитку агробізнесу. Майбутні спеціалісти агропромислового комплексу повинні володіти основними засадами організації та управління агробізнесом, започаткування власної справи та уміти знайти місце в нових умовах господарювання.

Мета дисципліни "Започаткування власної справи на основі бізнес-проекування" - розкрити основні засади та принципи створення власної справи, вивчити її процедуру та етапи, основні документи, що необхідні для її проходження.

Завдання дисципліни "Започаткування власної справи на основі бізнес-проекування" полягає в тому, щоб розкрити:

- суть агробізнесу як виду економічної діяльності та механізм створення власної справи;
- механізм обґрунтування вибору відповідної організаційної форми підприємництва в агробізнесі;
- організаційно-економічні передумови ефективного виробництва та управління у сільськогосподарських підприємствах;
- специфіку розвитку агробізнесу в регіонах України.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: основні засади та форми господарювання в агробізнесі, принципи планування та управління, а також оцінки діяльності підприємницьких структур.

Вміти: створювати власну справу, обґрунтовувати доцільність вибору виду підприємницької діяльності, забезпечувати ефективне функціонування суб'єктів агробізнесу; розробляти бізнес-плани діяльності підприємств.

Форми підсумкового контролю знань – підсумкові модульні роботи, іспит

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Організаційно-економічні основи організації власної справи

Тема 1. Предмет і завдання курсу

1. Природа підприємницької діяльності. Суть агробізнесу та передумови його розвитку
2. Економічна суть, особливості організації та розвитку підприємництва і бізнесу
3. Економічні засади підприємництва.
4. Предмет та завдання курсу

Тема 2. Організаційно-правові форми господарювання в агробізнесі

1. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності
2. Форми господарських об'єднань підприємницьких структур в аграрній сфері

Тема 3. Організація власної справи

1. Організаційно-підготовчі заходи і підготовка до реєстрації
2. Підготовка засновницьких документів
3. Порядок формування статутного фонду
4. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Організаційне забезпечення підприємницької діяльності

Тема 1. Організація ресурсного забезпечення аграрних підприємств

1. Організація матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств
2. Способи залучення фінансових ресурсів та лізингове кредитування.
3. Кредитна система та роль банків у підприємстві

Тема 2. Бізнес-проекування підприємницької діяльності

1. Суть, завдання та основне призначення планування.
2. Бізнес-планування. Концепції, функції та мета.
3. Технологія складання бізнес-плану
4. Поточне та оперативне планування.

Тема 3. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері

1. Критерій, методи і показники ефективності.
2. Оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства та його виробничо-фінансових результатів.

3. КОРОТКИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1. Предмет і завдання курсу

Підприємництво: його суть та передумови розвитку. Основні функції та завдання підприємництва. Історія розвитку поняття „підприємництва”. „Економічна суть, особливості організації та розвитку підприємництва і бізнесу.

Економічні та правові засади підприємництва. Підприємницькі середовище, ідеї та стратегії.

Формування підприємницького середовища в аграрній сфері економіки. Обмеження здійснення підприємницької діяльності.

Підприємець і держава.

Предмет, метод і завдання курсу .

Лекція 2. Організаційно-правові форми господарювання в агробізнесі

Основні ознаки організаційно-правових форм підприємництва: правові, фінансово-економічні та організаційно-управлінські.

Організаційно-правові форми господарювання.

Господарські товариства та їх види: товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, спільне підприємство.

Акціонерне товариство. Порядок створення та механізм функціонування. Випуск акцій та виплата дивідендів.

Лекція 3. Організація власної справи

Основні організаційно-підготовчі заходи. Розробка підприємницької ідеї та її опрацювання. Шляхи організації власної справи.

Основні засновницькі документи. Суть, завдання та зміст статуту. Суть, завдання та структура засновницького договору. Особливості розробки та використання засновницьких документів.

Статутний фонд та порядок його формування. Особливості формування статутного фонду різних видів підприємств. Формування основи для господарської діяльності підприємства. Орендні відносини.

Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Порядок реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

Лекція 4. Організація ресурсного забезпечення аграрних підприємств

Розвиток взаємовідносин підприємницьких структур агробізнесу.

Організація матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Формування ринку засобів виробництва.

Організація підсобних виробництв і промислів. Об'єктивна необхідність і передумови розвитку підсобних виробництв. Класифікація підсобних підприємств і подальший розвиток їх.

Способи залучення фінансових ресурсів. Механізм випуску акцій, облігацій і векселів.

Лекція 5. Бізнес-проекування підприємницької діяльності

Бізнес-планування в підприємстві. Суть, завдання та основне призначення бізнес-плану. Структура та технологія складання бізнес-плану.

Зміст плану організаційно-господарського впорядкування і методика його розробки. Річний план економічного і соціального розвитку сільськогосподарського підприємства. Зміст і методика розробки. Планування рослинницьких і тваринницьких галузей, засобів виробництва,

трудоу ресурсів, собівартості продукції, реалізації продукції, прибутку і рентабельності виробництва.

Лекція 6. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері

Основний зміст критерію ефективності та особливості його вимог стосовно агробізнесу. Показники, які характеризують економічний ефект малого, середнього і крупного бізнесу на селі.

Особливості оцінювання економічного ефекту від агробізнесу. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур у агро бізнесі. Показники витрат і ресурсів

Поняття фінансового стану підприємства, його складові та оцінювання.

Платоспроможність підприємства. Основні показники оцінювання рентабельності. Використання результатів оцінок фінансового стану підприємства. Оцінка інвестиційної привабливості та антикризових заходів підприємства

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ для студентів спеціальності «Садівництво та виноградарство»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні основи організації власної справи												
Тема 1. Предмет і завдання курсу	12	2	2			8						
Тема 2. Організаційно-правові форми господарювання в агробізнесі	12	3	3			6						
Тема 3. Організація власної справи	13	3	3			7						
Разом за змістовим модулем 1	37	8	8			21						
Змістовий модуль 2. Організаційне забезпечення підприємницької діяльності												
Тема 4. Організація ресурсного забезпечення аграрних підприємств	12	2	2			8						
Тема 5. Бізнес-проекування підприємницької діяльності	14	3	3			8						
Тема 6. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 2	38	7	7			24						
Усього годин	75	15	15			45						

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне (семінарське) заняття 1.

1. Природа підприємницької діяльності. Суть агробізнесу та передумови його розвитку
2. Економічна суть, особливості організації та розвитку підприємництва і бізнесу
3. Економічні засади підприємництва.
4. Предмет та завдання курсу

Практичне (семінарське) заняття 2.

1. Організаційно-правові форми господарювання в агро бізнесі
2. Форми господарських об'єднань підприємницьких структур в аграрній сфері

Практичне (семінарське) заняття 3.

1. Організаційно-підготовчі заходи і підготовка до реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності
2. Підготовка засновницьких документів
3. Порядок формування статутного фонду
4. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва

Практичне (семінарське) заняття 4.

1. Організація матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств
2. Організація підсобних виробництв і промислів.
3. Способи залучення фінансових ресурсів.
4. Класифікація податків
5. Види податків у аграрній сфері

Практичне (семінарське) заняття 5.

1. Суть, завдання та основне призначення планування.
2. Бізнес-планування. Концепції, функції та мета.
3. Технологія складання бізнес-плану
4. Поточне та оперативне планування.

Практичне (семінарське) заняття 6.

1. Критерій, методи і показники ефективності.
2. Оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства та його виробничо-фінансових результатів.

5. Тематичний план самостійної роботи

Тема 1. Сутність, предмет і завдання курсу

1. Природа підприємницької діяльності. Суть агробізнесу та передумови його розвитку
2. Економічна суть, особливості організації та розвитку підприємництва і бізнесу
3. Економічні засади підприємництва.
4. Предмет та завдання курсу

Тема 2. Організаційно-правові форми господарювання в агробізнесі

1. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності
2. Форми господарських об'єднань підприємницьких структур в аграрній сфері

Тема 3. Організація власної справи

1. Організаційно-підготовчі заходи і підготовка до реєстрації
2. Підготовка засновницьких документів
3. Порядок формування статутного фонду
4. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва

Тема 4. Організація ресурсного забезпечення аграрних підприємств

1. Організація матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств
2. Способи залучення фінансових ресурсів та лізингове кредитування.
3. Кредитна система та роль банків у підприємстві

Тема 5. Бізнес-проекування підприємницької діяльності

1. Суть, завдання та основне призначення планування.
2. Бізнес-планування. Концепції, функції та мета.
3. Технологія складання бізнес-плану
4. Поточне та оперативне планування.

Тема 6. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері

1. Критерій, методи і показники ефективності.
2. Оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства та його виробничо-фінансових результатів.

6. ТЕСТИ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Сільськогосподарське підприємство - це:
  - а) самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має права юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку;
  - б) самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має право юридичної особи та здійснює виробничу і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку;
  - в) самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має право юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку;
  - г) самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має право юридичної особи та здійснює виробничу і комерційну діяльність з метою задоволення потреб суспільства.
2. До форм суспільної організації виробництва відносяться:
  - а) концентрація;
  - б) спеціалізація;
  - в) монополізація;
  - г) кооперація;
  - д) комбінування.
3. Головна мета бізнес-плану - це:
  - а) випуск запланованого обсягу продукції;
  - б) розширення підприємницької діяльності;
  - в) отримання прибутку.
4. Центральним розділом плану розвитку підприємства є:
  - а) план розвитку науки і техніки;
  - б) виробнича програма;
  - в) фінансовий план;
  - г) план підвищення економічної ефективності виробництва.
5. Основний розділ бізнес-плану - це:
  - а) мета, завдання підприємницької діяльності, її ефективність;
  - б) програми дії та організаційні заходи;
  - в) резюме, основні параметри і показники бізнес-плану.
6. Організаційно-правові форми підприємства:
  - а) державне підприємство;
  - б) мале підприємство;
  - в) спільне підприємство;
  - г) акціонерне підприємство відкритого типу;
  - д) усі відповіді правильні.
7. До складу майна, яке оцінюють при акціонуванні підприємства, входять:
  - а) основні фонди;
  - б) незавершене будівництво;
  - в) оборотні засоби;
  - г) фінансові активи;

- д) усі відповіді правильні.
8. Управління акціонерним товариством здійснюють:
- а) спостережна рада;
  - б) загальні збори акціонерів;
  - в) ревізійна комісія.
9. Три засновники утворили акціонерне товариство, один з них зробив внесок до статутного фонду доларами США. При цьому він вимагав, щоб у статутних документах записали, що зміна курсу долара по відношенню до курсу гривні повинна бути підставою для перегляду часток засновників у статутному фонді. Оцінити законність його вимог:
- а) законні;
  - б) незаконні;
  - в) законні, якщо всі засновники з ним погоджуються.
10. Підприємство ліквідується як неплатоспроможне на підставі конкурсного виробництва. Вкажіть послідовність задоволення претензій відповідно до Закону України „Про банкрутство” працівників-акціонерів цього підприємства:
- а) акціонерів-засновників;
  - б) конкурсного управління;
  - в) власників облігацій підприємства.
11. Визначити зовнішні ознаки банкрутства:
- а) збитки;
  - б) перевищення розмірів позикового капіталу над розмірами власного;
  - в) неспроможність забезпечити виконання вимог кредиторів протягом трьох місяців від часу їх виконання.
12. При якій організаційно-правовій формі підприємства передбачена обов'язкова трудова участь засновників у його діяльності?
- а) товариство з обмеженою відповідальністю;
  - б) акціонерне товариство;
  - в) виробничий кооператив;
  - г) повне товариство.
13. Яку мінімальну кількість акцій потрібно мати, щоб гарантовано блокувати прийняття рішень загальних зборів акціонерного товариства, які потребують кваліфікованої більшості голосів?
- а) у розмірі 15 % від загальної їх вартості плюс одна акція;
  - б) 25 % плюс одна акція;
  - в) 40 % плюс одна акція;
  - г) 50 % плюс одна акція.
14. Основні умови існування підприємництва:
- а) економічна свобода та рівні можливості;
  - б) особиста зацікавленість та вільний вибір;
  - в) особиста відповідальність та обов'язок;
  - г) новаторство та творчий пошук;
  - д) усі відповіді правильні.
15. Венчурне підприємництво - це:
- а) використання наявних ресурсних можливостей і технологій;

- б) залучення нових ресурсів, сучасних технологій;
  - в) використання досягнень науки і техніки.
16. Державне регулювання підприємництва - це:
- а) законодавча та нормативна регламентація;
  - б) грошова, банківська і економічна система;
  - в) податкова політика;
  - г) вплив на ціноутворення і антимонопольні обмеження;
  - д) бюджетна підтримка, дотації та цільові програми підтримки;
  - е) всі відповіді правильні.
17. Суб'єктами підприємницької діяльності в Україні можуть бути:
- а) громадяни України, які не обмежені у правоздатності або дієздатності;
  - б) військовослужбовці та службові особи органів правопорядку;
  - в) легалізовані іноземці та громадяни без громадянства;
  - г) юридичні особи всіх форм власності;
  - д) працівники державних органів управління.
18. Життєвий цикл продукту підприємництва характеризується такими етапами:
- а) входження на ринок;
  - б) поширення на ринку;
  - в) насичення ринку;
  - г) стагнація та спад збуту;
  - д) всі відповіді правильні.
19. Продуктовий ланцюг має такі етапи:
- а) постачання та сервіс;
  - б) виробництво засобів виробництва;
  - в) виробництво сільськогосподарської продукції;
  - г) заготівля та оптова торгівля;
  - д) переробка;
  - е) роздрібна торгівля та споживання.
20. Основними суб'єктами лізингових операцій є:
- а) лізингодавець;
  - б) лізингоодержувач;
  - в) продавець майна;
  - г) всі відповіді правильні.
21. Лізингові операції бувають таких видів:
- а) фінансовий лізинг;
  - б) зворотний лізинг;
  - в) пайовий лізинг;
  - г) оперативний лізинг.
22. Організаційно-підготовчі заходи започаткування підприємницької діяльності - це:
- а) вироблення, експертна оцінка та самоаналіз підприємницької діяльності;
  - б) підбір складових підприємництва;
  - в) розробка установчих документів та державна реєстрація;

- г) розробка бізнес-плану або іншого плану діяльності;
  - д) всі відповіді рівні.
23. Для державної реєстрації суб'єкта підприємництва (юридичної особи) в органи державної реєстрації подаються такі документи:
- а) засновницькі документи;
  - б) реєстраційну картку;
  - в) копію документів про освіту або кваліфікацію;
  - г) документ, що підтверджує сплату реєстраційного збору.
24. Господарські товариства - це:
- а) акціонерні товариства;
  - б) товариство з обмеженою відповідальністю;
  - в) спільне підприємство;
  - г) командитне товариство.
25. Назвіть основні чинники екологічних проблем агробізнесу:
- а) наявність екстенсивного ресурсовикористання;
  - б) несприятливі природно-кліматичні умови;
  - в) розвиток підприємств без врахування екологічної безпеки;
  - г) простої підприємств агробізнесу.
26. Основні функції екологізації агробізнесу:
- а) технологічні;
  - б) соціально-економічні;
  - в) демографічні;
  - г) народногосподарські;
  - д) технічні.
27. Основні особливості попиту на продукти харчування:
- а) повсякчасність та постійність;
  - б) всі відповіді вірні;
  - в) у попиті відображаються звички та національні особливості;
  - г) наявність асортименту для задоволення потреб.
28. Що було причиною виникнення поняття „агробізнес“:
- а) різке збільшення виробництва продуктів харчування;
  - б) суміщення кількох видів діяльності в одній компанії;
  - в) „зелена революція“;
  - г) виникнення агрофірм.
29. Основні стадії організації продовольчого маркетингу:
- а) розробка реклами та організація збуту;
  - б) організація та економіка виробничого процесу;
  - в) постійне оновлення виробництва;
  - г) аналіз ринків і потреб, планування, облік та регулювання роботи по освоєнню нових ринків;
  - д) всі відповіді вірні.
30. Назвіть основні принципи утворення і діяльності фермерських господарств в Україні:
- а) добровільність створення та самостійність господарювання;
  - б) рівність з іншими працюючими в АПК та інших галузях;

- в) державне регулювання розміщення фермерських господарств.
31. Ліквідація підприємства відбувається:
- а) за ініціативою засновників;
  - б) за рішенням суду;
  - в) після закінчення строку на який створювалося підприємство;
  - г) всі відповіді вірні.

ІНДИВІДУАЛЬНІ РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити кількість транспортних засобів, які необхідні для ефективної, безперервної роботи 2 силосозбиральних комбайнів КСК-100 при умовах:

- продуктивність комбайна - 7 га за зміну (7 год.);
- урожайність кукурудзи на силос - 390 ц/га;
- час одного рейсу - 15 хв.;
- вантажопідйомність одного транспортного засобу - 5 т;
- коефіцієнт вантажопідйомності - 0,8.

Завдання 2.

Визначити планову посівну площу багаторічних трав для виробництва 800 т сінажу за умов: урожайність зеленої маси - 280 ц/га, вміст сухої речовини у зеленій масі 20 %, вологість сінажу - 50 %.

Завдання 3.

Визначити планову собівартість 1 ц насіння соняшнику при умовах:

- площа посіву - 80 га;
- урожайність насіння соняшнику 19 ц/га;
- в насінні соняшнику міститься 10% домішок;
- всього витрати - 43,2 тис. грн.

Завдання 4.

Визначити планову собівартість 1 ц вершкового масла та 1 ц вершків при переробці молока за умов:

- обсяг виробництва масла - 100 т та побічної продукції при цьому - 1980 т;
- обсяг виробництва вершків - 300 т та побічної продукції при цьому - 1780 т;
- прямі витрати на виробництва масла - 520 тис. грн/;
- прямі витрати на виробництва вершків - 640 тис. грн.;
- непрямі витрати на виробництво масла і вершків - 320 тис. грн.

Ціна 1 ц: вершкового масла - 1000,0 грн., вершків - 400,0 грн., побічної продукції - 15,0 грн.

Завдання 5.

Визначити собівартість 1 коне-дня при таких умовах:

- поголів'я коней -50 голів, в т.ч. 45 робочих;
- середня кількість днів роботи одним робочим конем за рік - 240 днів;
- план одержання приплоду - 15 лошаг;

Всього витрат - 20,0 тис. грн. в т.ч. на збирання і видалення гною - 3,5 тис. грн.

Завдання 6

Визначити необхідну кількість плугів ПЛП-4-35 в підприємстві, щоб протягом 12 днів виорати 430 га стерні при умовах:

норма виробітку агрегату Т-150К+ПЛП-4-35 за зміну - 6 га;
кількість плугів в агрегаті - 4; - коефіцієнт змінності -1,5;
коефіцієнт технічної готовності - 0,8.

Завдання 7

Визначити планову площу посіву кукурудзи на силос при таких умовах.

Потреба в силосі для годівлі великої рогатої худоби складає 6000 т, а вихід силосу з зеленої маси кукурудзи складає 75 % , втрати силосу при транспортуванні і зберіганні -15 %.

Для силосування буде використано також 18000 ц гички цукрових буряків. Вихід силосу із гички складає 65 % , втрати силосу із гички при транспортуванні і зберіганні -15 % . Планова урожайність кукурудзи на силос - 330 ц з 1 га.

Завдання 8.

Визначити планову собівартість 1 ц приросту живої маси молодняку ВРХ при умовах:

- середньорічне поголів'я - 200 гол.;
- середньодобовий приріст живої маси на 1 гол – 600 г
- всього витрати на утримання молодняку ВРХ - 175 тис.грн. в т.ч. на збирання і видалення гною -12 тис. грн.

Завдання 9.

Визначити планову собівартість 1 ц молока і 1 гол. приплоду при умовах:

- всього витрат - 1600 тис. грн., в т.ч. на збирання і видалення гною - 150 тис. грн.;
- середньорічне поголів'я корів 800, річний надій на 1 корову - 4000 кг;
- вихід приплоду 96 голів на 100 корів; - вихід гною - 12 т від корови.

Завдання 10.

Визначити планову собівартість 1 ц зерна і 1 ц соломи ярого ячменю за таких умов:

всього витрат - 166 тис. грн., в тому числі на збирання і транспортування соломи - 14 тис. грн.:

- площа 210 га, урожайність - 38 ц/га;
- зерновідходи складають 10% валового збору зерна;
- вміст повноцінного зерна в зерновідходах - 40 %;
- співвідношення урожайностей зерна і соломи 1 : 0.8.

Завдання 11.

Визначити необхідну кількість сівалок ССТ-12А в підприємстві, щоб протягом 8 днів посіяти 440 га цукрових буряків при умовах:

- норма виробітку агрегату Т-70С+ССТ- 12А - 17 га за зміну;
- кількість сівалок в агрегаті - 2 ;
- коефіцієнт змінності -1,35 ;
- коефіцієнт технічної готовності - 0,8 .

Завдання 12.

Визначити загальну потребу підприємства в зерні та посівну площу озимої пшениці за умов:

- планова урожайність 52 ц/га;
- норма висіву - 200 кг/га;
- планове використання зерна:
  - продаж заготівельним організаціям - 3000 т,
  - продаж працівникам господарства - 400 т,
  - на корм - 700 т, оплата за оренду землі - 80 т, інші витрати - 50 т.

Завдання 13.

Визначити планову собівартість 1 ц зерна кукурудзи стандартної вологості (14%) при умовах:

- площа посіву – 100 га
- урожайність зерна 60 ц/га (вологість зерна - 22%);
- урожайність кукурудзиння - 80 ц/га;
- всього витрати -180,0 тис. грн. в т.ч. на кукурудзиння - 20 тис.грн.

Завдання 14.

Визначити планову собівартість 1 ц молока і величину валового прибутку від реалізації молока при умовах:

- всього витрат 800 тис. грн в т.ч. на збирання і видалення гною - 70 тис. грн.;
- середньорічне поголів'я корів 400, річний надій на 1 корову - 5000 кг;
- вихід приплоду - 90 голів на 100 корів;
- рівень товарності молока - 85 %, жирність молока - 3,6%;
- ціна реалізації 1 ц молока при базисній жирності (3,4%) - 60 грн.

Завдання 15.

Визначити плановий вантажообіг 6 автомобілів ГАЗ-53Б та собівартість 1 т.км при умовах: вантажопідйомність автомобіля -5т; коефіцієнт використання пробігу 0,5 ; коефіцієнт використання парку 0,7 ; коефіцієнт використання вантажопідйомності 0,9 ; середньодобовий пробіг 80 км ; витрата на перевезення - 67,6 тис. грн.

Завдання 16.

Визначити кількість вантажних автомобілів, які необхідні для ефективною, безперервної роботи зернозбирального комбайна "Дон-1500" при умовах:

- продуктивність комбайна -10 га за зміну (7 год.);
- урожайність озимої пшениці - 55 ц/га ; - час одного рейсу - 20 хв.;
- вантажопідйомність автомобіля -5т ;
- коефіцієнт вантажопідйомності - 0,9 .

Завдання 17.

Визначити площу кормових угідь, яка необхідна для виробництва молока (жирністю 3,6%), що використовується на переробку при умовах:

- плановий обсяг виробництва масла (жирністю 72%) - 1000т;
- плановий обсяг виробництва вершків (жирністю 25%) - 2000т;
- норматив витрат кормів на виробництво 1ц молока -1,2 ц кор. од.;
- вихід кормів (з необхідною структурою) з 1га кормових угідь - 50ц кор. од.

Завдання 18.

Визначити планові собівартості 1 ц коренеплодів та гички цукрових буряків за умови:

- площа посіву цукрових буряків - 200 га;
- урожайність коренеплодів - 300 ц/га, урожайність гички -110 ц/га;
- всього витрат - 20,0 тис. грн. в т.ч. відносяться на побічну продукцію 22 тис. грн.

Завдання 19.

Визначити планову собівартість 1 ц картоплі і величину валового прибутку від реалізації картоплі при умовах:

- всього витрат 1060 тис. грн.;
- площа вирощування картоплі - 50 га;
- в підприємстві для садіння використовують власну картоплю, норма посадки - 30 ц/га, витрати при зберіганні садивного матеріалу - 10 %;
- планова врожайність - 230 ц з 1 га, з якої 20 % дрібна, нестандартна;

планова собівартість 1 ц кормових коренеплодів - 6 грн.; поживність 1 ц кормових коренеплодів - 0.12 ц корм, од., поживність 1 ц картоплі - 0,3 ц корм, одиниць.

Завдання 20.

Визначити планову собівартість 1 ц олії при умовах:

вартість насіння соняшнику -1000 тис. грн.;

витрати на переробку (без вартості насіння соняшнику) - 275 тис. грн.

план одержання: олії - 3000 ц, макухи - 6000 ц;

ціна 1 ц макухи - 70 грн.

Завдання 21. Визначити плановий дохід (виручку) від реалізації молока підприємством в III кварталі при умові:

місяці та обсяги реалізації молока (ц):

VII - 1500ц (жирність молока 3,4%); VIII - 1500ц (жирність молока 3,5%); IX- 1200ц (жирність молока 3,6 %);

ціна реалізації 1ц молока при базисній жирності (3,4%) становитиме 65,0 грн.

Завдання 22. Визначити плановий середньодобовий приріст живої маси молодняка ВРХ на відгодівлі, який би забезпечив плановий річний обсяг реалізації м'яса при умові:

Поголів'я на початок план. року		Перехід з молодших груп		Реалізація на м'ясо		Поголів'я на кінець план. року		Середньорічне поголів'я
гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	гол.
100	300	150	320	130	550	120	350	110

Завдання 23. Визначити планові середньорічне поголів'я, валовий приріст, поголів'я і живу масу на кінець планового року бичків народження планового року при умові:

середньодобовий приріст живої маси у плановому році - 660г;

жива маса 1 гол. тварин при реалізації -190 кг;

-місяці народження планового року (на кінець місяця) і поголів'я:

II - 30; IV - 25, VIII - 20;

- жива маса 1 гол. телят при народженні - 30кг.

Завдання 24. Визначити плановий дохід (виручку) від реалізації молока підприємством в IV кварталі при умові:

- місяці та обсяги реалізації молока (ц):

X - 1200ц (жирність молока 3,6%);

XI - 1000ц (жирність молока 3,8%);

XII- 900ц (жирність молока 3,7 %);

- ціна реалізації 1ц молока при базисній жирності (3,4%) становитиме 65,0 грн.

Завдання 25. Визначити планове поголів'я та живу масу молодняка ВРХ, що буде реалізоване на м'ясо при умові

Поголів'я на початок план. року		Перехід з молодших груп		Реалізація на м'ясо		Поголів'я на кінець план. року		Приріст живої маси
гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	гол.	жива маса, ц	ц
150	450	180	380			160	490	340

Завдання 26. Визначити планові середньорічне поголів'я, валовий приріст живої маси, поголів'я і живу масу на кінець планового року бичків народження минулого року при умові:

- фактичний середньодобовий приріст у минулому і плановому році - 660г;
- жива маса 1 гол. тварин при реалізації - 370 кг;
- місяці народження минулого року (на кінець місяця) і поголів'я: IV - 30, V - 25, X - 20;
- жива маса 1 гол. телят при народженні - 30кг.

7. Методи навчання

Повноцінне оволодіння студентами тем навчальної дисципліни відбувається під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи згідно з навчальним планом.

Важливе місце відводиться самостійній роботі студенті, яка в рамках Болонського процесу розглядається як один із найважливіших елементів нових освітніх технологій.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентами під час самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних навчальних занять.

Викладач призначає щотижневі індивідуальні консультації для того, щоб студенти змоги з'ясувати всі проблемні питання стосовно даної дисципліни. Лектор також здійснює консультації через мережу Інтернет. Всі студенти мають електронну адресу і можуть таким чином отримати консультацію.

8. Форми контролю

Поточний контроль знань студентів проводиться в ході аудиторних занять та написання модульних робіт; підсумковий – складання заліку.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Критерії оцінки знань студентів

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	-	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України» рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})$$

$$R_{\text{НР}} = \frac{\dots}{K_{\text{дис}}} + R_{\text{ДР}} - R_{\text{ШТР}},$$

де $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{\text{ДР}}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{\text{ШТР}}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{\text{ЗМ}} = \dots = K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{n} + R_{\text{ДР}} - R_{\text{ШТР}}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{ДР}}$ додається до $R_{\text{НР}}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{\text{ШТР}}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{\text{НР}}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
63-73	D	задовільно	
60-62	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ТЕСТИ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Які характерні ознаки одноосібного володіння

1	низькі витрати
2	значні можливості розвитку бізнесу за рахунок іноземних інвестицій
3	проведення складних наукових досліджень та розробка нових методів управління
4	прибуток розподіляється між учасниками

2. До одноосібного володіння не відносять

1	сімейне підприємство
2	приватне товариство
3	фізична особа-підприємець
4	товариство з обмеженою відповідальністю

3. Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є

1	наглядова рада
2	спостережна рада
3	збори учасників (засновників)
4	ревізійна комісія

4. Повне товариство – це

1	юридична особа, яка має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, і учасники несуть відповідальність усім своїм майном
2	господарське товариство, яке має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, в якому учасники займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність усім своїм майном
3	юридична особа, яка має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, учасники несуть відповідальність усім своїм майном, а прибуток розподіляється пропорційно до часток вкладів
4	господарське товариство, яке має статутний фонд поділений на частки, які визначені в установчих документах, в якому учасники несуть відповідальність усім своїм майном

5. До господарських товариств не відноситься

1	спільне підприємство
2	акціонерне товариство
3	фізична особа-підприємець
4	товариство з обмеженою відповідальністю

6. Підприємство в якому всі учасники займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність усім своїм майном називається

1	приватне підприємство
2	спільне товариство
3	повне товариство
4	товариство з додатковою відповідальністю

7. Господарюючий суб'єкт ринкових відносин в якому учасники зобов'язані виконувати трудову діяльність називається виробничий ...

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

8. Добровільне договірне об'єднання підприємств, які об'єднали частини своїх матеріальних та фінансових ресурсів з метою вирішення спільних виробничих завдань- це

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

9. Що не відноситься до господарських об'єднань

1	приватне підприємство
2	Асоціація
3	Корпорація
4	Концерн

10. Які характерні ознаки корпорацій

1	низькі виробничі витрати
2	широкі можливості отримання кредиту
3	Залучення додаткових коштів шляхом випуску цінних паперів (акцій)
4	прибуток розподіляється між учасниками

11. Який організаційно-підготовчий захід створення підприємства є першочерговим

1	оцінка ідеї експертами
2	вироблення підприємницької ідеї
3	реєстрація установчих документів у нотаріуса
4	підбір складових підприємництва

12. Державна реєстрація підприємницької діяльності проводиться у державній районній...

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

13. Засновники створюють товариство з обмеженою відповідальністю і частки вносять майном на 20000 грн, 50000 грн і 30000 грн. Яку мінімально необхідну суму необхідно внести в статутний фонд для реєстрації підприємства

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

14. Схема „єдиного вікна” не передбачає постановку на облік

1	у відділенні банку
---	--------------------

2	у районній державній адміністрації
3	у державній податковій інспекції
4	у фонді соціального страхування на випадок безробіття

15. Основною метою створення господарського товариства є отримання

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

16. Система „єдиного вікна” полегшує та прискорює

1	відкриття банківського рахунку
2	підготовку та розробку статуту
3	державну реєстрацію
4	формування статутного фонду

17. Три засновники створюють товариство з обмеженою відповідальністю.

Плановий статутний фонд складає 60000 грн. Засновники вносять власні частки грошовими коштами. Яку суму необхідно внести в статутний фонд для реєстрації підприємства

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

18. Головним засобом виробництва і предметом праці у сільському господарстві є

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

19. Земельний кадастр ведеться для

1	забезпечення раціонального використання земельних ресурсів
2	підвищення родючості ґрунтів
3	захисту ґрунтів від ерозії
4	організації трансформації земельних угідь

20. Головною метою складання бізнес-плану є забезпечення

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

21. В якому розділі бізнес-плану розраховується необхідна сума інвестицій

1	фінансовий план
2	оцінка ризиків
3	опис продукції підприємства
4	титульний аркуш

22. Який розділ бізнес-плану є основним і підсумковим

1	титульний аркуш
2	резюме
3	опис продукції підприємства
4	додатки

23. Відношення прибутку до собівартості - це показник

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

24. При сплаті ПДВ при покупці трактора у фермера виникає

1	податковий кредит
2	штрафні санкції
3	податкова відповідальність
4	податковий тягар

25. Мито, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів, називається
(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

26. Яка повинна бути частка валового доходу отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва для переходу на фіксований сільськогосподарський податок

1	не менше 5%
2	не менше 75%
3	не менше 90%
4	не менше 25%

27. Ефективність сільськогосподарського виробництва характеризується

1	кількістю найманих працівників
2	обсягом сплачених податків
3	мінімальними затратами
4	відношенням прибутків до витрат на їх отримання

28. За якою ставкою податку оподатковуються юридичні особи, які перейшли на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності

1	5% без урахування акцизного збору та податку на додану вартість
2	3% без урахування акцизного збору та сплатою податку на додану вартість
3	50% з урахуванням акцизного збору та податку на додану вартість
4	10% зі сплатою акцизного збору та без врахування податку на додану вартість

29. Які операції оподатковуються податком на додану вартість за нульовою ставкою

1	ввезення майна за договорами лізингу, застави та іпотеки
2	сплата орендних платежів за умовами договору фінансової оренди
3	продаж товарів, що були вивезені за межі митної території України
4	передача земельних ділянок, що розміщені під об'єктами нерухомості.

30. Вартість борони становить 30000 грн (включаючи ПДВ). Розрахуйте суму ПДВ, яка сплачується фермером при купівлі

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)
--

11. ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Підприємницька діяльність та агробізнес / За ред. М.М.Ільчука, Т.Д.Іщенко. – К.: Вища освіта, 2006. – 543 с.:іл.
2. Семенов В.Ф., Сіваченко І.Ю., Федоряка В.П. Загальний курс агробізнесу: Навч. посібн. – К.: Знання, КОО, 2000. – 301 с.
3. Азізов С.П. Організація аграрного виробництва і бізнесу: підручник / С.П. Азізов, П.К. Канінський; За ред. Азізова С.П. – К.: Четверта хвиля, 2013. – 624 с.
4. Міжнародний агробізнес. Кредитно-модульний курс. Навч. посіб. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 284 с.
5. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: Навчальний посібник/І.П.Бідзюра, В.К.Збарський, М.М.Ільчук.-К.- 2001.- 320 с.
6. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: Навчальний посібник /М.М.Ільчук, Т.Д.Іщенко, В.К.Збарський та ін.; За ред.М.М.Ільчука.-К.: Вища освіта, 2002.- 398с.

Допоміжна

1. Кафлевська С.Г., Власенко І.В. Агробізнес (Навчальний посібник)/ С.Г. Кафлевська, І.В. Власенко – Внниця, Гіпаніс, 2007 – 316 с.
2. Міжнародний агробізнес: Навч. пос./За ред. І. Ю. Сіваченка, О. В. Захарченка - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 266 с.
3. Губені Ю. Основи підприємництва та агробізнесу. – Навч. посібник. – Львів: Укр. технології, 2002. – 256 с.
4. Підприємницька діяльність в аграрному секторі економіки: стан та перспективи / Р.М. Рудько, В.І. Радько, М.С. Маршалок, С.О. Нікітченко.- К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2012. - 451 с.
5. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК: навчальний посібник/ М.М. Ільчук, І.А. Коновал. –К.: ЗАТ «Нічлава», 2013. – 308 с.
6. Ільчук М.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту реконструкції молочного комплексу на 1600 корів із замкнутим циклом виробництва/ М.М. Ільчук, В.М. Волощук, І.А. Коновал. - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 72 с.

7. Кваша С.М. Прогнозування виробництва продукції рослинництва та його ресурсне забезпечення в Україні/ С.М. Кваша, М.М. Ільчук, І.А. Коновал, М.М. Федюшко – К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. – 244 с.
8. Ільчук М.М. Пропозиція на ринках тваринницької продукції та бізнес-планування її виробництва/ М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.В. Мельникова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – 533 с.
9. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
10. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в сфері АПК / М.М. Ільчук, І.А. Коновал. - К.: "Нічлава", 2012. - 361 с.
11. Організаційно-економічні відносини у сфері виробництва та переробки молока / В.І. Радько, М.С. Маршалок, С.О. Нікітченко, Р.М. Рудько. – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2013. – 438 с.
12. Ефективне функціонування сільськогосподарських підприємств: теорія і практика / Р.М. Рудько, В.І. Радько, М.С. Маршалок, С.О. Нікітченко. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2012. - 605 с.
13. Любар Р.П. Ефективне функціонування аграрних підприємств: теорія та практика/ Р.П. Любар, І.І. Андросович. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2012.– 435 с.
14. Нікітченко С.О. Ефективність інтегрованих підприємств аграрної сфери за умов удосконалення матеріально-технічного забезпечення – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2011.- 363 с.
15. Волощук В.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту будівництва і експлуатації свиного комплексу потужністю 24 000 голів/ В.М. Волощук, М.М. Ільчук, І.А. Коновал. . - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 68 с.
16. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Підручник/За ред.М.М.Ільчука та Л.Я.Зрібняка. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 456 с.
17. Формування попиту та пропозиції на ринках основних видів тваринницької продукції /М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.С. Гурська, О.Ф. Кирилюк. - К.: "Нічлава", 2012. - 298 с.

12. Інформаційні ресурси

1. www.president.gov.ua
2. www.rada.gov.ua
3. www.minagro.gov.ua
4. www.agroua.net
5. www.ukrstat.gov.ua
6. www.agribusiness.kiev.ua
7. www.agroua.net
8. www.agrobiznes.com.ua
9. www.agro-business.com.ua
10. www.agrobiz.com.ua
11. www.apkforum.com
12. www.apk-invest.com.ua
13. www.lol.org.ua
14. www.ukragroconsult.com
15. www.apk-inform.com
16. www.agrosector.com.ua
17. www.agroconf.org
18. www.apkonline.com.ua
19. www.ec.europa.eu/eurostat
20. www.fao.org
21. www.usda.gov